

NORGES HØYESTERETT

Den 29. oktober 2014 avsa Høyesterett dom i

HR-2014-02101-A, (sak nr. 2014/1248), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Kirsti Elisabeth Guttormsen)

mot

A (advokat Harald Stabell)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Ringnes**: Saken gjelder straffutmåling ved overtredelse av straffeloven § 219 første ledd om vold i nære familierelasjoner.
- (2) A ble 18. juni 2013 tiltalt etter straffeloven § 219 første ledd. Grunnlaget for tiltalebeslutningen var:
 - "a)
I perioden fra rundt mars 2010 til begynnelsen av mai 2012 bla. i ---- 1 i X ved en rekke anledninger slo hun sin sønn B, f. 00.00. 2003, med knyttet og flat hånd, belte og sko, dro ham i øret og sparket ham.
 - b)
Til tid og på sted som i post I samt andre steder forholdt hun seg som beskrevet i post I overfor B slik at dette ved flere anledninger ble sett og hørt av hennes sønn C, f. 00.00. 2005. Hun forøvet også flere ganger vold mot Cs far D, ved slag, bitt, kasting av vann, i Cs påsyn."
- (3) Moss tingrett dømte 27. september 2013 A for tiltalepunkt a) men nedsubsumerte til overtredelse av straffeloven § 228 første ledd. Domsslutningen lyder slik:

"A, f. 00.00.1972, frifinnes for tiltalens post b.

A, født 00.00.1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd første straffalternativ til fengsel i 30 – tretti – dager, jf. straffeloven § 62.

Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Saksomkostninger blir ikke å idømme."

(4) Påtalemyndigheten anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Frifinnelsen etter tiltalens post b ble ikke påanket.

(5) Ved Borgarting lagmannsretts dom 6. juni 2014 ble domfelte funnet skyldig i overtredelse av straffeloven § 219 første ledd.

(6) Domsslutningen lyder slik:

"A, født 00.00.1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd til fengsel i 120 – etthundreogtyvedager – hvorav 60 – seksti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52-54."

(7) Påtalemyndigheten har anket straffutmålingen til Høyesterett og gjort gjeldende at lagmannsrettens begrunnelse for delvis betinget dom – deldom – ikke er forenlig med lovens ordning. Det er utenfor anken nedlagt påstand om at fengselsstraffen økes til ni måneder.

(8) *Mitt syn på saken*

(9) Den domfelte er fra Venezuela der hun traff sin kommende ektefelle D i påsken 1997. De ble kjærester, og etter et års tid flyttet de til Norge hvor de giftet seg. De fikk to barn, B, født 00.00.2003, og C, født 00.00.2005.

(10) Ekteskapet ble etter hvert dårlig, og omkring høsten 2009 fikk ektemannen et kjærlighetsforhold til en kollega. Det var konflikter mellom ektefellene, som både knyttet seg til om tiltalte skulle bo i deres felles hjem og forholdet til ektemannens nye kjæreste. I kjølvannet av dette kom det bekymringsmeldinger fra barnehage og skole om negativ utvikling hos guttene.

(11) I en dom fra Moss tingrett 4. juli 2011 ble det bestemt at barna skulle bo fast hos mor, og at far skulle ha samværsrett annenhver uke.

(12) Senere har barnevernet truffet vedtak om at far skal ha omsorgen for barna, og vedtak om akuttplassering hos far etter barnevernloven § 4-6 annet ledd.

(13) De straffbare forholdene er beskrevet slik i lagmannsrettens dom:

"Tingretten fant bevist at tiltalte hadde begått følgende handlinger overfor sin sønn, B, født 00.00.2003 (dommen side 13-14):

I foreliggende tilfelle har retten funnet bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte har slått B ved flere enn 5 men under 10 anledninger med knyttet hånd, slått flere ganger med belte, og minst ett tilfelle av slag med flat hånd. Videre viser retten til at fornærmede opplyste at det var vondt når mor slo. Retten finner også bevist at hun har handlet forsettlig, og det vises i den forbindelse til at det har skjedd flere ganger, og at barna har forklart at det skjer når mor blir sint. Dessuten vises det til forklaringen fra Wold.

...

I tillegg fremkommer det av dommen at tingretten fant det bevist at tiltalte ved én anledning også hadde dratt sønnen i øret (dommen side 12)."

- (14) Lagmannsretten viser videre til at forholdet er begått over en periode på vel to år, fra mars 2010 og frem til begynnelsen av mai 2012, fra B var vel seks og et halvt år.
- (15) Lagmannsretten har subsumert forholdet under straffeloven § 219 – vold i nære familierelasjoner – fordi det dreide seg om gjentatt vold mot et barn fra fylte seks år. Det straffbare forhold er angitt til minst elleve tilfeller av vold over en periode på vel to år, hvorav minst seks ganger slag med knyttet hånd, minst ett slag med flat hånd og flere slag med belte. Lagmannsretten trekker frem at sønnen har gitt uttrykk for at volden var smertefull, at det er tale om et etablert handlingsmønster for mor når hun ble sint, og at krenkelsene var egnet til å utsette barnets psykiske helse for skade.
- (16) I Rt. 2004 side 844, avsnitt 13, er det vist til at familievoldssaker kan ha høyst forskjellig karakter. Førstvoterende uttaler at sentrale momenter ved straffutmålingen, i tillegg til voldshandlingenes grovhet, vil være tidsforløpet, den psykologiske bindingen mellom gjerningsmannen og offeret, og frykten for vold – følelsen av å leve i et trusselregime.
- (17) Når det gjelder det generelle straffenivå, peker jeg på at overtredelsene i saken i det alt vesentlige skjedde etter at strafferammen for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd ved lovendring 25. juni 2010 ble øket til fengsel i fire år. Formålet med lovendringen var å øke normalstraffenivået for blant annet familievold, og det følger av Prop. 97 L (2009–2010) side 32 at straffen for mishandling i nære relasjoner generelt bør ligge noe over sammenlignbare voldsforbrytelser. Dette gjelder særlig når mishandlingen skjer overfor barn. I vår sak får det i praksis knapt noen betydning at noen av overtredelsene som domfellelsen gjelder, skjedde kort tid før lovendringen. Jeg viser til førstvoterendes uttalelser i Rt. 2012 side 1313 avsnitt 10 om gradvis skjerpelse av straffenivået frem til skjerpelsen fikk full effekt fra 25. juni 2010.
- (18) De konkrete omstendighetene omkring voldshandlingene – og skadevirkningene av dem – er ikke nærmere utdypet i avgjørelsene fra lagmannsretten og tingretten. Jeg viser i denne sammenheng til følgende uttalelse i tingrettens dom:
- "Forklaringen til B gir imidlertid lite veiledning i forhold til omfanget av-, tidshorisonten for, og grovheten av den påståtte volden".**
- (19) Tingretten bemerker videre at det ikke har vært noen bevisførsel rundt Bs antatte stressreaksjoner, og at det av bevisførselen ikke foreligger noen synlige tegn på vold. Det er ikke noe i lagmannsrettens dom som endrer denne vurderingen.

- (20) Jeg skal trekke frem to nyere høyesterettsavgjørelser. I Rt. 2012 side 1089 ble straffen satt til åtte måneders fengsel for blant annet gjentatte drapstrusler mot ektefelle og barn gjennom en periode på to år, og også to tilfeller av vold mot sønnen. Det forelå særlige forhold som begrunnet at fire måneder ble gjort betinget. I Rt. 2012 side 1313, som gjaldt en sønns fysiske mishandling av sin delvis demente mor gjennom halvannet år, som førte til fysiske skader, ble straffen satt til syv måneders fengsel. Det er nok sistnevnte avgjørelse som ligger nærmest overtredelsene i vår sak. På grunn av den skjerping av straffene som har funnet sted etter 25. juni 2010, ville utmålingen hvis de straffbare forholdene hadde skjedd etter at straffskjerpelsene fikk full virkning, vært strengere. Det synes derfor klart for meg at lagmannsrettens utmålte straff på fengsel i 120 dager ikke er for streng.
- (21) På bakgrunn av de sparsomme opplysningene som er gitt om de straffbare forholdene, finner jeg imidlertid ikke grunnlag for å utmåle en lengre straff slik påtalemyndigheten har påstått. Jeg er derfor blitt stående ved 120 dager som lagmannsretten har utmålt.
- (22) Jeg tilføyer at lagmannsretten har funnet at det ikke er særskilte formildende omstendigheter i saken. Slik saken er opplyst, er jeg enig i den vurderingen.
- (23) Spørsmålet er så om straffen skal gjøres delvis betinget, jf. straffeloven § 52, slik lagmannsretten har kommet til. Lagmannsretten har begrunnet deldommen slik:
- "Lagmannsretten legger til grunn at det er sannsynlig at mor også i fremtiden vil ha samvær med barna, og at dette trolig vil skje uten tilsyn. At mor i fremtiden fortsatt skal ha samvær med barna, tilsier etter lagmannsrettens syn med styrke at det avsies en deldom, slik at mor får et press på seg til ikke å ty til vold under samværene. Lagmannsretten fastsetter straffen til fengsel i 120 dager, hvorav 60 dager gjøres betinget med en prøvetid på to år, jf. straffeloven § 52, § 53, § 54."**
- (24) Høyesterett har i flere avgjørelser fastslått at det klare utgangspunkt ved overtredelse av straffeloven § 219 er at det skal være ubetinget fengselsstraff, jf. Rt. 2012 side 1313, avsnitt 15. Med de begrensninger som følger av dette utgangspunktet må retten etter omstendighetene kunne idømme hel eller delvis betinget dom hvis det anses hensiktsmessig, og ved valget mellom ubetinget og betinget dom er stort sett alle straffutmålingsmomenter relevante, se Matningsdal i Norsk lovkommentar, note til § 52.
- (25) Lagmannsrettens begrunnelse er at mor skal motiveres til ikke å begå vold mot barna ved fremtidig samvær. Dette hensynet kan imidlertid ikke begrunne det resultat lagmannsretten er kommet til. Allmennpreventive hensyn veier tungt ved straffutmåling etter § 219, og hvis det er risiko for at mor kan begå nye voldshandlinger under samvær – slik lagmannsretten åpenbart ser muligheten for – tilsier også individualpreventive hensyn at straffen gjøres ubetinget.
- (26) Det foreligger i saken ingen opplysninger om særlige forhold som kan begrunne betinget dom, og jeg konkluderer med at hele straffen gjøres ubetinget.
- (27) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at hele straffen gjøres ubetinget.

For øvrig forkastes anken.

- (28) Dommer **Bergsjø:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (29) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (30) Dommer **Bull:** Likeså.
- (31) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at hele straffen gjøres ubetinget.

For øvrig forkastes anken.

Riktig utskrift bekreftes: